

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS BESLUT

Mål nr
5488-23

meddelat i Stockholm den 29 november 2024

KLAGANDE

Försäkringskassan
103 51 Stockholm

MOTPART

AA

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kammarrätten i Stockholms beslut den 14 augusti 2023 i mål nr 4251-23

SAKEN

Avvisad talan

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta förvaltningsdomstolen skriver av målet.

BAKGRUND

1. Enligt en tillfällig lagstiftning har elkonsumenterna under en viss tidsperiod haft rätt att utan ansökan få elstöd i viss utsträckning. Nätföretagen har därför ålagts att till Försäkringskassan rapportera de uppgifter som behövs för att beräkna och besluta om sådant stöd.
2. AA har av Försäkringskassan beviljats elstöd för en viss period. Han överklagade beslutet till Förvaltningsrätten i Stockholm och yrkade att han skulle beviljas ytterligare stöd med hänvisning till att hans elförbrukning varit högre än vad som framgår av det överklagade beslutet.
3. Förvaltningsrätten beslutade att inte ändra det överklagade beslutet och överlämnade handlingarna i målet till Försäkringskassan för utredning av om AA hade rätt till mer elstöd än det han redan hade beviljats. Enligt förvaltningsrätten hade AA gjort det sannolikt att han hade rätt till ytterligare elstöd men att det ankom på Försäkringskassan att ta ställning till detta.
4. Försäkringskassan överklagade förvaltningsrättens dom till Kammarrätten i Stockholm och yrkade att domen skulle upphävas i den del målet överlämnats till myndigheten för utredning och prövning av om AA hade rätt till ytterligare elstöd samt anförde följande. Elstödet grundas på uppgifter som ett nätföretag lämnar till Försäkringskassan. Det finns ingen möjlighet för myndigheten att vare sig utreda eller beakta några andra uppgifter än de som angivits av nätföretaget. För det fall att elförbrukning i den enskilda anläggningen av något skäl är felaktigt angiven finns möjlighet för nätföretaget att begära att tidigare angivna uppgifter rättas hos Försäkringskassan. I sådana fall kommer ett nytt beslut om extra utbetalning av elstöd att fattas av Försäkringskassan.
5. Kammarrätten avvisade överklagandet med motiveringen att förvaltningsrätten inte ändrat Försäkringskassans beslut om elstöd och att avgörandet därför inte

hade gått myndigheten emot. Försäkringskassan hade därmed inte rätt att överklaga domen.

YRKANDEN M.M.

6. *Försäkringskassan* yrkar att kammarrättens beslut ska upphävas och att målet ska visas åter till kammarrätten för prövning i sak samt anför att förvaltningsrättens beslut att överlämna handlingarna i målet ska anses utgöra ett beslut om återförvisning som får överklagas.
7. AA har inte avgett någon inställning.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Frågan i Högsta förvaltningsdomstolen

8. Frågan är om Försäkringskassan får överklaga en förvaltningsrätts beslut att i ett mål om elstöd överlämna handlingarna i målet till myndigheten för utredning och prövning av om den enskilde är berättigad till ytterligare stöd.

Rättslig reglering m.m.

9. Enligt 33 § andra stycket förvaltningsprocesslagen (1971:291) får ett beslut överklagas av den som det angår om det gått honom eller henne emot.
10. Av 34 § andra stycket framgår att talan mot ett beslut varigenom målet återförvisas till lägre instans får föras endast om beslutet innefattar avgörande av fråga som inverkar på målets utgång.
11. I förordningen (2023:108) om elstöd till konsumenter för november–december 2022 finns bestämmelser om förfarandet hos Försäkringskassan vid handläggningen av ärenden om elstöd. Av förordningen framgår bl.a. att

nätföretag till myndigheten ska rapportera de uppgifter som behövs för att besluta om elstöd samt att myndigheten ska beräkna stödets storlek och fatta beslut med ledning av de uppgifter som nätföretagen har rapporterat (se 6 och 9 §§).

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

12. Elstöd beviljas av Försäkringskassan på grundval av de uppgifter som nätföretagen rapporterar in till myndigheten.
13. Förvaltningsrätten har beslutat att överlämna handlingarna i målet till Försäkringskassan för att myndigheten ska utreda och pröva om AA har rätt till mer elstöd än det som han redan har beviljats.
14. Enligt Högsta förvaltningsdomstolens mening bör termen *överlämna* reserveras för de fall – bortsett från situationen då domstolen är fel forum och handlingarna därför lämnas över till rätt instans – när domstolen avgjort ett mål i sak, men avgörandet kräver ytterligare åtgärder från beslutsmyndighetens sida. Vid ett sådant överlämnande har beslutsmyndigheten inte möjlighet att göra en förnyad prövning i sak av den fråga som domstolen slutligt avgjort (HFD 2015 ref. 39). Om domstolen däremot inte prövat överklagandet i sak utan av något skäl skickar tillbaka målet till en lägre instans för sakprövning bör termen *återförvisa* användas. Eftersom det då ska göras en ny prövning måste en återförvisning kombineras med att det överklagade avgörandet helt eller delvis upphävs.
15. Avgörande för att bestämma ett besluts karaktär är emellertid inte ordvalet i beslutet utan innebörden av det (RÅ 2004 ref. 63). Enligt Högsta förvaltningsdomstolens mening kan förvaltningsrättens avgörande inte förstås på annat sätt än att Försäkringskassan ålagts att pröva ett yrkande som framförts först hos förvaltningsrätten, dvs. att myndigheten, efter erforderlig utredning, ska göra en prövning i sak av rätten till elstöd.

16. Frågan uppkommer då om förvaltningsrättens återförvisningsbeslut är överklagbart. Ett besluts överklagbarhet ska normalt avgöras utifrån vilka faktiska verkningar avgörandet har för den som berörs av det (HFD 2018 ref. 23 och där angivna rättsfall). När det gäller återförvisningsbeslut följer dock av 34 § andra stycket förvaltningsprocesslagen att det avgörande är om beslutet innefattar avgörande av fråga som inverkar på målets utgång.
17. Ett beslut anses innefatta avgörande av en fråga som inverkar på målets utgång om det inbegriper en anvisning till den lägre instansen avseende vilka aspekter som denna ska beakta eller ett ställningstagande i en eller flera av de frågor som målet innefattar (se t.ex. RÅ81 1:76, RÅ 1996 ref. 36 och RÅ 2004 ref. 15). Detsamma gäller beslut som innebär att en viss fråga ska prövas av underinstansen eller att prövningen ska ske på visst sätt (se t.ex. RÅ 2002 ref. 61, HFD 2012 not. 75 och HFD 2013 ref. 2).
18. Förvaltningsrätten har inte tagit ställning till hur Försäkringskassan ska bedöma AAs rätt till elstöd. Förvaltningsrättens avgörande innebär emellertid att Försäkringskassan ska göra en sakprövning av förutsättningarna för att bevilja ytterligare elstöd, en prövning som myndigheten inte anser sig ha stöd för att göra.
19. Förvaltningsrättens beslut får därför anses innefatta avgörande av en fråga som inverkar på målets utgång i den mening som avses i 34 § andra stycket förvaltningsprocesslagen. Beslutet är således överklagbart.
20. Frågan om klagorätt aktualiseras sällan i samband med att återförvisningsbeslut överklagas. Rent principiellt ska den dock avgöras på samma sätt som när andra typer av avgöranden överklagas. Således krävs att det aktuella beslutet angår klaganden och att det har gått denne emot.
21. Eftersom Försäkringskassan är part i målet angår förvaltningsrättens avgörande myndigheten. Förvaltningsrätten har ålagt Försäkringskassan att pröva en

sakfråga som inte omfattats av myndighetens ursprungliga beslut. Domstolens avgörande har därmed gått Försäkringskassan emot och myndigheten har därför klagorätt.

22. Av det ovan sagda följer att Försäkringskassan får överklaga förvaltningsrättens avgörande. Kammarrätten skulle således inte ha avvisat Försäkringskassans överklagande. Avvisningsbeslutet borde därför upphävas och målet återförvisas till kammarrätten för fortsatt handläggning. Emellertid har Försäkringskassan i Högsta förvaltningsdomstolen upplyst om att sakfrågan inte längre är aktuell. Målet ska därför skrivas av.

I avgörandet har deltagit justitieråden Henrik Jermsten, Margit Knutsson, Mahmut Baran, Ulrik von Essen och Martin Nilsson.

Föredragande har varit justitiesekreteraren Marlene Frånberg.